

7.11 Velferdsordninger

7.11.1 Tilskudd til avløsning ferie og fritid

Statens forhandlingsutvalg mener at det er viktig å ha gode velferdsordninger i jordbruket, bl.a. for å bidra til rekrutteringen til landbruket. Det foreslås å øke satsene for tilskudd til avløsning ved ferie og fritid med 5 pst. Maksimalbeløpet for tilskuddsordningen økes tilsvarende med 3 000 kroner til 64 000 kroner per foretak. Endringene av satser og maksimalbeløp gjøres gjeldende for avløsergrunnlaget allerede i 2010, slik at økningene får effekt på utbetalingene av tilskuddet i 2011.

I Jordbrukets krav pkt. 8.4.1 er det foreslått å innføre en ekstra delutbetaling av avløsertilskudd i februar på grunnlag av dokumenterte utgifter fra januar - juli året før. Tidligere endring av utbetalingsrutinene for avløsertilskuddet for ferie og fritid fra fire til én årlig utbetaling, har vært kompensert gjennom bl.a. omlegging av utbetalingen av AK-tilskuddet.

Kravet om innføring av én ekstra utbetalingsomgang er knyttet til at bøndene ikke bruker avløsere jamnt gjennom året, men har større bruk av avløserne mot slutten av året. Statens forhandlingsutvalg mener det må være bøndenes eget valg når de vil bruke avløsere i løpet av året, og at dette ikke bør reguleres gjennom flere utbetalingsomganger. Bønder er selvstendige næringsdrivende, og en må legge til grunn at de selv må kunne velge sin tilpasning.

Jordbrukets forslag om én ekstra utbetaling vil dessuten bare kunne omfatte medlemmer i avløserlag. Andre produsenter kan ikke pålegges rapportering til avløserlag om de ikke primært ønsker en slik tilpasning. Forslaget vil også være i strid med statens økonomiregelverk. Det skyldes at det vil være avløserlagene og ikke tilskuddsmottakerne som sender inn og er ansvarlig for dokumentasjonen for søknadene om tilskudd.

Oppstart av jordbruksforetak vil normalt skje etter et eierskifte for en landbrukseiendom. Statens forhandlingsutvalg mener at ved eierskifter bør tidligere og ny eier særskilt hensynta utbetalingene av tilskuddsmidler. Dersom tidligere eier blir mottaker av både avløsertilskudd og produksjonstilskuddene for husdyr og planteproduksjon etter eierskiftet, vil det være rimelig at ny eier får en kompensasjon for dette. Det vises også til at ny eier kan bruke tidligere eiers produksjonsomfang i året før overtakelse, som basis for fastsetting av sitt avløsergrunnlag.

Statens forhandlingsutvalg kan derfor ikke gi tilslutning til at det etableres en ny delutbetaling av avløsertilskudd ferie og fritid i februar.

7.11.2 Tilskudd til avløsning ved sykdom

Statens forhandlingsutvalg foreslår at maksimal dagsats for tilskudd til avløsning ved sykdom økes med 4 pst. til 1 250 kroner, som samsvarer med Jordbrukets forslag. Endringen vil også styrke landbruksvikarordningen.

I Jordbrukets krav er det i pkt. 8.4.2 foreslått at bønder som også arbeider utenfor gården, ikke skal få redusert utbetalingen av tilskudd til avløsning ved sykdom m.v. Tilskuddet blir etter dagens regelverk avkortet med sykepenger, andre trygdeytelser, pensjon og med inntekt fra arbeid utenom foretaket. Dette betyr at heltidsbrukere i de fleste tilfeller får utbetalt tilskuddet uavkortet i karenperioden. For de som har arbeid utenom foretaket blir sykepenger både fra næring og annet yrke trukket.

Statens forhandlingsutvalg vil vise til at forslaget fra jordbruket i relativt betydelig grad kan øke behovet for midler til ordningen. Det kan stilles spørsmål ved om det er en riktig prioritering av begrensede rammer over Jordbruksavtalen å gi full ytelse over sykeavløsningsordningen til personer som i mindre grad har arbeid innenfor landbruket, og som mottar større trygdeytelser, lønn o.a. knyttet til annet arbeid. Statens forhandlingsutvalg kan derfor ikke slutte seg til forslaget om en utvidelse av tilskuddsordningen for avløsning ved sykdom m.v.

Tidsavgrensning ved sykdomsavløsning

Retten til tilskudd til avløsning ved sykdom er i dag avgrenset til 365 dager sammenhengende eller i løpet av tre år. Da blir det krevd 26 uker friskmelding før søkeren igjen har rett til tilskudd. Det kan gis dispensasjon i særlige tilfeller.

Disse reglene er sammenfallende med reglene som gjelder for utbetaling av sykepenger etter folketrygden. Når en person har vært sykemeldt i 365 dager sammenhengende eller i løpet av tre år, og fortsatt er sykemeldt, vil sykepenger opphøre og det utbetales arbeidsavklaringspenger i stedet. At retten til tilskudd er knyttet opp mot retten til sykepenger er en klar fordel i forhold til forvaltningen av ordningen. Retten til tilskudd opphører samtidig med retten til sykepenger etter folketrygden. Dette er opplysninger / dokumentasjon som kan kontrolleres.

Jordbrukets forhandlingsutvalg ønsker å oppheve tilknytningen mellom sykepenger og retten til tilskudd. Det foreslås at tilskudd skal kunne ytes i totalt tre år. Når den som søker

om tilskudd går over på arbeidsavklaringspenger etter ett års sykmelding, skal det være mulig å velge om en vil motta arbeidsavklaringspenger eller om en fortsatt vil motta tilskudd til avløsning.

Tilskudd til avløsning ved sykdom mv. skal medvirke til å dekke kostnader ved avløsning når en som har næringsinntekt fra foretaket er syk. Det kan reises spørsmål ved hvor lang varighet det er rimelig at ordningen skal ha. I utgangspunktet er ordningen etablert for å omfatte relativt kortvarige sykdomsperioder, der brukeren er raskt tilbake i fullt arbeid på foretaket. Ved lange sykdomsperioder øker usikkerheten rundt brukerens videre arbeid på foretaket. For de som trenger en noe lenger periode med tilskudd enn 365 dager, kan det gis dispensasjon etter dagens regler. Det må da være rimelig sikkert at de kommer tilbake i fullt arbeid på foretaket.

Tilskudd til avløsning ved sykdom mv. er en arbeidskrevende ordning for forvaltningen slik den er i dag. En slik valgfrihet som kan gjelde i to år, vil skape ekstra arbeid i forvaltningen, ikke bare innen landbruk, men også i NAV.

Statens forhandlingsutvalg mener at dagens regler om varigheten av tilskuddet er tilstrekkelige. Perioden med rett til tilskudd er avgrenset av antallet dager med rett til sykepenger fra NAV. Dette er en begrensning som er lett å forholde seg til for brukerne av ordningen, i forvaltningen og ved kontroll av ordningen. Statens forhandlingsutvalg mener videre at det bør være lik tidsavgrensning for utbetaling av hhv. tidligpensjon i jordbruket og fleksibel alderspensjon etter Folketrygden.

7.11.3 Tilskudd til landbruksvikarordningen

I Jordbrukets dokument er det krav om at bevilgningen til landbruksvikarordningen fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) videreføres i 2011. Statens forhandlingsutvalg vil vise til at ved etableringen av landbruksvikarordningen i regi av avløserlagene, ble det gjennomført en rammeoverføring fra KRD til kapittel 1150 knyttet til finansieringen av ordningen.